Suonenjoki
Kasvun ja oppimisen palvelut

Suonenjoen kaupungin opiskeluhuoltosuunnitelma

Kasvun ja oppimisen lautakunta

06.10.2026

suonenjoki
Kasvun ja oppimisen palvelut

Sisällys

1 Opiskeluhuollon periaatteet 1

1.1 Lähtökohta 1

1.2 Lainsäädännöllinen tausta 2

2 Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut 2

3 Esiopetus- ja kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi 3

3.1 Poissaolojen ennaltaehkäisy ja seuranta 4

3.2 Järjestyssäännöt 4

3.3 Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen 4

3.3.1 Ennaltaehkäisevä työ 4

3.3.2 Varhainen puuttuminen 5

3.3.3 Toimintatavat ongelmatilanteissa 5

3.4 Oppilaan, kouluyhteisön ja -ympäristön terveellisyys, turvallisuus ja hyvinvointi 7

4 Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhuolto) 7

4.1 Opiskeluhuoltopalvelut 7

4.1.1 Lastenneuvolapalvelut ja kouluterveydenhuolto 7

4.1.2 Koulukuraattori- ja psykologipalvelut 9

4.2 Yksittäisen opiskelijan tueksi koottava monialainen asiantuntijaryhmä 9

4.3 Opiskeluhuoltokertomuksen laatiminen ja säilytys 10

4.4 Tarvittavan opiskeluhuollon järjestäminen kurinpitotoimen tai opiskelijan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä 10

5 Yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden ja heidän perheidensä sekä esiopetuksessa ja koulussa työskentelevien ja muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa 11

5.1 Opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhuoltopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman laatimiseen ja yhteisölliseen opiskeluhuollon toteuttamiseen 11

5.2 Koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä 12

5.3 Opiskeluhuollon moniammatillinen yhteistyö lapsi-/oppilaskohtaisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä 12

5.4. Yhteistyö muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa 12

5.4.1 Nuoriso- ja hyvinvointipalvelut 12

5.4.2 Esiopetusikäisten ja koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta 13

5.4.3 Hyvinvointialueen palvelut 13

5.4.4 Poliisi 18
5.4.5 Kolmas sektori 18
5.5 Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen 18
6 Suunnitelmat opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma 19
6.1. Oppilaisen suojaaminen kiusaamiselta ja häirinnältä 19
6.1.1. Mitä kiusaamisella tarkoitetaan? 19
6.1.2. Kiusaamisen ennaltaehkäisy 19
6.1.3 Kiusaamiseen puuttuminen 20
6.2 Väkivaltaan ja häirintään liittyvä puuttuminen ja seuranta 22
6.3 Syrjintään liittyvä puuttuminen ja seuranta 23
6.4 Suunnitelma kriisi- uhka- ja vaaratilanteiden varalle 24

Kasvun ja oppimisen palvelut

1 Opiskeluhuollon periaatteet

1.1 Lähtökohta

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki § 3). Opiskelijalla tarkoitetaan tässä opiskeluhuoltosuunnitelmassa varhaiskasvatuksen esiopetukseen osallistuvia, perusopetuksen oppilaita ja toisella asteella opiskelevia.

Opiskeluhuoltoa toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhuolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä.

Pohjois-Savon hyvinvointialue tuottaa opiskeluhuoltopalvelut, joita ovat kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut. Opiskeluhuoltopalvelut järjestetään lähipalveluna, jolle opetuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat.

Opiskelijalla on oikeus saada maksutta opiskeluhuolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää. Opiskeluhuoltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus. Opiskeluhuollon periaatteena on kunnioittava suhtautuminen oppilaaseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen kaikissa opiskeluhuollollisissa asioissa. Huolenaiheisiin halutaan etsiä yhdessä ratkaisuja oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Oppilashuollon tavoitteena on

- edistää opiskelijoiden oppimista, osallisuutta, terveyttä ja hyvinvointia
- ehkäistä ongelmien syntyä
- edistää koulun ja opiskeluympäristön hyvinvointia, terveellisyyttä ja turvallisuutta, esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä kodin ja koulun yhteistyötä
- mahdollistaa varhainen, matalan kynnyksen tuki tarvitseville
- tukea opettajan työtä

Opiskeluhuoltosuunnitelman laatiminen pohjautuu oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin sekä opetussuunnitelman perusteisiin. Suunnitelma on osa Suonenjoen kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa. Opiskeluhuoltosuunnitelman toteutumista seurataan opiskeluhuollon ohjausryhmässä.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa on kuvattu:

1) arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista;
2) oppilaitosyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi ja tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi;
3) yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden ja heidän perheidensä sekä oppilaitoksessa työskentelevien ja muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa;

4) suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma ja
5) toimenpiteet opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta).

1.2 Lainsäädännöllinen tausta

Opiskeluhuollon suunnittelua, toteuttamista sekä arviointia ohjaavat useat lait ja asetukset. Näistä merkittävämpänä toimii Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013.
Muita opiskeluhuoltoa ohjaavia lakeja ovat:

- Perusopetuslaki 628/1998
- Lukion 714/2018 ja ammatillisen koulutuksen lait 531/2017
- Laki vapaasta sivistystyöstä 632/1998
- Terveydenhuoltolaki ja siihen liittyvät asetukset 1326/2010
- Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 338/2011
- Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/1992
- Sosiaalihuoltolaki 1301/2014
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000
- Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 817/2015
- Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä 703/2023
- Lapsen oikeuksien yleissopimus 60/1991
- Lastensuojelulaki 417/2007
- Nuorisolaki 1285/2016
- Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä 523/2015
- Työturvallisuuslaki 738/2002
- Julkisuuslaki 621/1999, Tietosuojalaki 1050/2018 ja Sähköisen viestinnän tietosuojalaki 516/2004
- Suomen perustuslaki 731/1999
- Laki hyvinvointialueesta 611/2021

2 Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut

Suonenjoen kaupungin esiopetus ja koulut:

- Iisveden päiväkoti
- Kopolan päiväkoti
- Iisveden koulu (vuosiluokat 1–4)
- Yhtenäiskoulu (vuosiluokat 1–9)
- Suonenjoen lukio, jonka alaisuudessa toimii TUVA-koulutus.

Esiopetusta järjestetään Kopolan ja Iisveden päiväkodeissa.

Arvio opiskeluhuollon tarpeesta kootaan päiväkodeilta ja kouluilta lukuvuosittain. Kokonaisarviossa huomioidaan päiväkoti- ja kouluyksiköiden määrä, tukea tarvitsevien oppilaiden määrä, maahanmuuttotaustaisten oppilaiden määrä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Arvioon opiskeluhuollon kokonaistarpeesta sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhuollossa sekä opiskeluhuollon yhteistyössä tarvittavat resurssit.

Opiskeluhuollon kokonaistarpeen arviossa hyödynnetään myös monipuolisesti lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja elinoloja koskevaa arviointi- ja seurantatietoa, jota on koottu myös opiskelijoilta ja huoltajilta, opetushenkilöstöltä ja opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisilta (esimerkiksi TEA-viisarin ja Kouluterveyskyselyn tulokset).

Mitoituksessa on käytetty seuraavaa laskentatapaa:

- Yhtä kouluterveydenhoitajaa kohden saa olla enintään 460 oppilasta/opiskelijaa (suositus).
- Yhtä koululääkäriä kohden saa olla enintään 2100 oppilasta/opiskelijaa.
- Yhtä kuraattoria kohden saa olla enintään 670 oppilasta/opiskelijaa.
- Yhtä psykologia kohden saa olla enintään 780 oppilasta/opiskelijaa (voimaan 1.8.2023).

Suonenjoen kaupungin alueella on kaksi lastensuojeluyksikköä ja lukuisia ammatillisia perhekoteja. Kunnan ulkomaalaistaustaisista opiskelijoista suurin osa on tullut kriisialueilta. Lukiossa opiskelee myös useita kansainvälisiä opiskelijoita, jotka kuormittavat erityisesti kouluterveydenhoitoa. Kokonaistarpeen arviointi perustuu tilanteeseen, jossa kaikki lapsiperheiden palvelut ja toimijat ovat täysimääräisesti käytettävissä.

Lisäksi seurataan sitä, toteutuuko palvelun saanti määräajassa. Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskusteluun kuraattorin tai psykologin kanssa 7 työpäivän kuluessa pyynnöstä ja kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun tulee järjestää samana tai seuraavana työpäivänä.

3 Esiopetus- ja kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi

Yhteisöllinen opiskeluhuolto on tärkeä osa opetuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n (opetussuunnitelman mukainen ja opetuksen järjestäjän opiskeluhuolto) mukaisesti yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä.

Opiskeluhuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä Suonenjoen kaupungin kasvun ja oppimisen palveluiden ja Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja hänen huoltajansa kanssa ottaen huomioon opiskelijan ikä ja edellytykset. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään myös muiden toimijoiden kanssa.

Esiopetuksessa ja koulussa opiskeluhuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Yhteisöllisen työn suunnittelusta,

toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa koulun yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä (OHR), jota johtaa yksikön johtaja/rehtori. Yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän muita jäseniä voivat olla esimerkiksi kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja, oppilaanohjaaja, erityisopettaja, sosiaalitoimen edustaja, nuorisotyön edustaja sekä vanhempien ja opiskelijoiden edustaja. Esiopetuksen yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän jäseniä ovat esimerkiksi esiopetuksen opettajat, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, päiväkodin johtajat, koulupsykologi ja kuraattori sekä lastenneuvolan terveydenhoitaja. Ryhmää johtaa varhaiskasvatusjohtaja. Opiskeluhuoltoryhmiin kutsutaan tarvittaessa mukaan muita asiantuntijoita. Yhteisölliset opiskeluhuoltoryhmät kokoontuvat vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa.

3.1 Poissaolojen ennaltaehkäisy ja seuranta

Opettajat ja muut koulun ammattilaiset voivat osaltaan ehkäistä poissaolojen syntymistä panostamalla opiskelijoiden hyvinvointiin ja yhteisöllisyyteen. Koulussa on tärkeää kiinnittää huomiota opiskelijan myöhästelyyn ja lisääntyviin poissaoloihin. Pitkittyvien poissaolojen ennaltaehkäisyn kannalta on tärkeä, että koulun ja kodin välinen yhteistyö on säännöllistä ja toimivaa.

Opiskelijan koulunkäyntikyvyn tukemisen ja poissaolojen ennaltaehkäisyn kannalta on erityisen tärkeää, että koulussa seurataan ja tilastoidaan poissaoloja. Suonenjoen kaupungin kasvun ja oppimisen palveluiden yksiköissä noudatetaan poissaolojen seurannan toimintamallia, jossa määritellään niistä ilmoittamisen ja niihin puuttumisen käytänteistä. Toimintamalli löytyy kasvun ja oppimisen palveluiden nettisivuilta: Poissaolojen puuttumisen malli

3.2 Järjestyssäännöt

Järjestyssäännöillä edistetään koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä kouluyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Järjestyssäännöt ohjaavat kaikkea koulutusta koskevan lainsäädännön nojalla järjestettyä koulujen työsuunnitelman mukaista opetusta ja siihen liittyvää toimintaa. Kaikille kouluille on laadittu järjestyssäännöt, jotka löytyvät yksiköiden nettisivuilta.

3.3 Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen voidaan koulussa jakaa kolmeen osaan: ennaltaehkäisevään työhön, varhaiseen puuttumiseen ja toimintatapoihin, joita sovelletaan ongelmatilanteissa. Päihdekasvatusta tehdään yhteistyössä huoltajien ja muiden toimijoiden kanssa. Päämääränä on edistää opiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia.

3.3.1 Ennaltaehkäisevä työ

Päihteiden käytön ehkäisy ja päihdekasvatus eivät ole muusta opetuksesta ja kasvatuksesta irrallaan olevia asioita, vaan osa laajempaa elämänhallintataitoja tukevaa kasvatusta. Siihen kuuluu mm. seuraavia asioita:

- turvallinen ja kannustava oppimisympäristö
- myönteisten oppimiskokemusten vahvistaminen
- kouluviihtyvyyden edistäminen

- selkeät säännöt ja sopimukset
- kiusaamisen ennaltaehkäisy ja versotoiminta
- luokkahengen ja yhteenkuuluvuuden parantaminen
- opiskelijakunta- ja tukioppilastoiminta
- nuuska-agenttitoiminta
- yhteistyö huoltajien kanssa ja huoltajaillat
- kerhot ja harrastustoiminta
- yhteistyö muiden yhteistyötahojen kanssa
- kouluterveydenhuollon tapaamiset ja tarkastukset
- ulkopuolisten asiantuntijoiden käyttö tarvittaessa

3.3.2 Varhainen puuttuminen

Yksi varhaisen puuttumisen keinoista on tarjota opiskelijoille ja heidän vanhemmilleen tietoa päihteistä ja niihin liittyvistä riskeistä:

- tiedottaminen (esim. päihde-epäilyt, päihteiden saatavuus, lainsäädäntö…)
- poissaolojen seuranta ja niihin puuttuminen
- kouluterveyskyselyn koulukohtaiset tulokset
- huoltajaillat
- opiskeluhuollon ammattilaisten tuki
- asiantuntijavierailut

3.3.3 Toimintatavat ongelmatilanteissa

Kun koulussa on epäily oppilaan hallussa olevista päihteistä, päihteiden käytöstä tai välittämisestä koulun alueella, tarvitaan moniammatillista työtä. Jokainen koulun aikuinen puuttuu välittömästi havaittuun päihteiden käyttöön ja toimii yhteisten sopimusten mukaisesti.

Opiskelija tavattu tupakoimasta/käyttämästä nuuskaa

- asia saatetaan luokanopettajan/-ohjaajan tietoon, joka keskustelee opiskelijan kanssa ja on yhteydessä huoltajaan
- kurinpidolliset toimenpiteet tehdään suunnitelman ”kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämiseen” mukaisesti
- seuranta

Tieto opiskelijan päihdekokeilusta /-ongelmasta

- asia saatetaan luokanopettajan/-ohjaajan tietoon, joka keskustelee opiskelijan kanssa ja on yhteydessä huoltajaan
- jatkotoimenpiteet toteutetaan opiskeluhuoltotyön yksilöllisten toimintaohjeiden mukaisesti
- voidaan ottaa yhteyttä poliisin ennaltaehkäisevään Ankkuri-työryhmään
- keskustellaan kyseisen luokan opiskelijoiden kanssa päihdeilmapiiristä ja päihteiden käytön haittavaikutuksista

Opiskelija päihtyneenä koulussa

- havainnon tehnyt aikuinen ottaa työparikseen toisen aikuisen (esim. luokanopettajan/-ohjaajan, terveydenhoitajan, rehtorin)

- keskustellaan opiskelijan kanssa
- opiskelijan huoltaja kutsutaan koululle selvittämään tilannetta, jonka jälkeen heidät saatetaan terveyskeskukseen puhallustestiin/huumeseulaan
- jos päihteiden alainen on sekavassa tilassa, kutsutaan ambulanssi ja pyydetään huoltaja tulemaan paikalle
- tehdään lastensuojeluilmoitus
- sovitaan seurannasta
- koulun rangaistusmenettely

Epäily opiskelijan hallussa olevista päihteistä/päihteiden välittämisestä koulun alueella

- otetaan yhteys rehtoriin tai muuhun opiskeluhuoltotyöryhmän jäseneen
- keskustelu opiskelijan kanssa
- selvitetään epäilyn aiheellisuus
- opiskelijan huoltaja kutsutaan tarvittaessa paikalle tai ainakin häntä informoidaan tilanteesta
- sovitaan asian jatkokäsittelystä
- välitetään tietoa koulun/alueen Ankkuri-työryhmälle sekä muille tarvittaville yhteistyötahoille
- tuetaan huoltajien kotona tehtävää päihdekasvatusta

Yleisohjeita ongelmatilanteiden selvittelyyn koulussa

- pyydä itsellesi työpari (toinen opettaja tai opiskeluhuoltotyöryhmän jäsen)
- varmista että käytössäsi on tarpeeksi aikaa ja rauhallinen tila
- ole jämäkkä, käy tilanteeseen liittyvät tosiasiat rauhallisesti ja konkreettisesti läpi
- kerro olevasi huolissasi, osoita välittämisesi
- älä tuomitse tai moralisoi, mutta tuo esille yhteiset säännöt, päätökset, laki
- suhtaudu oppilaan tunteenpurkauksiin sallivasti, rauhoittavasti, empaattisesti.
- päätä asian seurannasta
- kirjaa tapahtumat aina ylös
- saata asia tiedoksi rehtorille ja tarvittaessa vanhemmille/huoltajille
- huomioitavaa: Lastensuojeluilmoitukset (ilmoitusvelvollisuus)

Yhteistyötahoja, kun opiskelija on tavattu päihtyneenä koulussa:

- Kuopion Seudun Päihdepalvelusäätiön nuorten tiimi
  - alle 23-vuotiaat ajanvaraus, ma-pe klo 11.30–12.00
  - p. 044 718 3671, uudet asiakkuudet, (myös 044 718 3310 ja 044 718 3678) https://www.ksps.fi/
- Itä-Suomen poliisilaitoksen ankkuriryhmä
  - https://po1nt.fi/kuopio/ankkuriryhma/
  - Neuvonta- ja päivystyspuhelin: +358 295 455 521
  - ryhmäsähköposti: ennaltaestava.pohjois-savo.ita-suomi(at)poliisi.fi.
  - Ankkuriryhmässä työskentelee 20 henkeä; poliiseja sekä sosiaali- ja nuorisotyön ammattilaisia. Ryhmä toimii moniammatillisesti rikoksia ennalta estävässä hengessä. Ankkuriryhmän toiminta on ennaltaehkäisevää työtä nuorten ja heidän perheidensä kanssa puuttumalla nuorten rikolliseen käyttäytymiseen. Ankkurin tärkein tehtävä on työskennellä alle 18-vuotiaiden rikoksilla ja päihteiden käytöllä oireilevien nuorten kanssa.

3.4 Oppilaan, kouluyhteisön ja -ympäristön terveellisyys, turvallisuus ja hyvinvointi

Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Ryhmä selvittää kaupungin opiskeluhuollolliset tarpeet opiskelijoilta, henkilöstöltä ja huoltajilta. Tietoja saadaan mm. Hyvinvointiprofiilin, Kouluterveyskyselyn sekä Terveellisyyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastuksen kautta.

Hyvinvointiprofiili toteutetaan joka lukuvuosi tiettyjen vuosiluokkien opiskelijoille ja koulun henkilökunnalle. Valtakunnalliseen Kouluterveyskyselyyn vastaavat 4.–5., 8.–9. ja lukion 1.–2. luokan opiskelijat joka toinen vuosi ja siitä saadaan kuntakohtaiset tulokset. Terveellisyyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastus tehdään joka kolmas vuosi ja siihen osallistuvat yhteistyössä eri viranomaisten ja muiden tahojen kanssa.

Kyselyjen ja tarkastusten tuloksista tiedotetaan opiskelijoille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyökumppaneille. Sovitaan tarvittavat jatkotoimenpiteet ja seurannan käytänteet sekä aikataulut.

4 Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhuolto)

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan lasten neuvolan ja kouluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä opiskelijaa koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhuoltoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa seurataan ja edistetään opiskelijan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

Yksilökohtainen opiskeluhuolto perustuu aina opiskelijan sekä tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Opiskelijan osallisuus ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

4.1 Opiskeluhuoltopalvelut

4.1.1 Lastenneuvolapalvelut ja kouluterveydenhuolto

Lastenneuvolapalveluihin ja kouluterveydenhuoltoon kuuluu:

- opiskelijan kasvun ja kehityksen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
- vanhempien ja huoltajien kasvatustyön tukeminen
- opiskelijan oppimisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen ja tukeminen sekä pitkäaikaisesti sairaan lapsen omahoidon tukeminen yhteistyössä muiden opiskeluhuollon toimijoiden kanssa sekä tarvittaessa jatkotutkimuksiin ja -hoitoon ohjaaminen
- esiopetus- ja kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä esiopetus- ja kouluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta

- suun terveydenhuolto
- opiskelijan terveydentilan toteamista varten tarpeelliset erikoistutkimukset

Jokaisella opiskelijalla on oikeus päästä tarvittaessa lastenneuvola- ja kouluterveydenhuollon palveluihin. vuosittaiset Lastenneuvolapalveluihin kuuluu kuusivuotiaiden terveystarkastukset.
Kouluterveydenhuoltoon kuuluvat esioppilaiden kouluuntulotarkastus ja terveystarkastukset, joista 1., 5. ja 8. luokan terveystarkastukset ovat laajoja. Laajaa terveystarkistusta varten oppilas ja vanhemmat täyttävät hyvinvointia selvittävän kyselyn. Lomakkeen tiedonsiirtoon tarvitaan oppilaan vanhempien kirjallinen lupa. Jos laaja-alaisissa terveystarkastuksessa herää huoli oppilaan koulunkäyntiin tai hyvinvointiin liittyen, kouluterveydenhoitaja tai – lääkäri käynnistää yksilökohtaisen opiskeluhuoltoryhmän koolle kutsumisen.

Terveystarkastukseen sisältyy aina yksilöllinen terveysneuvonta. Terveystarkastusten lisäksi lastenneuvolapalveluissa ja kouluterveydenhuollossa tavataan asiakkaita yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Kouluterveydenhuollon tärkeä työmuoto ovat avoimet vastaanotot, joille opiskelijat voivat tulla aikaa varaamatta keskustelemaan oireistaan ja mieltään vaivaavista asioista.

Terveystarkastuksissa voidaan kerätä myös anonyymiä tietoa luokan ja koulun hyvinvointitilanteesta. Tätä tietoa hyödynnetään opiskeluhuollon yhteisöllisten toimenpiteiden suunnittelussa, opiskeluhuollon toimintasuunnitelman laadinnassa ja kuntatason suunnittelutyössä.

Lastenneuvolapalvelut ja kouluterveydenhuolto on osa esiopetuksen ja koulujen moniammatillista opiskeluhuoltoa. Ne tekevät kiinteää yhteistyötä opettajien, koulukuraattorin, koulupsykologin, sosiaalitoimen ja muun opiskeluhuoltohenkilöstön kanssa sekä yhteisön hyvinvoinnin edistämisen, ennaltaehkäisyn, terveystarkastusten että yksilöllisen tuen järjestämisen osa-alueilla. Tietojen siirto tapahtuu salassapitosäännöksiä noudattaen.

Opiskelijan koulupäivän aikainen erityisruokavalio

Esiopetuksessa huoltaja toimittaa todistuksen lapsen erityisruokavaliosta esiopetuksen henkilökunnalle, josta tieto siirretään ruokapalvelun tuottajalle. Koulussa huoltaja ilmoittaa kouluterveydenhoitajalle opiskelijan erityisruokavalion tarpeesta. Kouluterveydenhoitaja tiedottaa ruokapalvelun tuottajaa opiskelijan allergioista ja erityisruokavalioista. Ruokapalvelun tuottaja vastaa siitä, että opiskelijalle tarjotaan päivittäinen ateria ruokavalionsa mukaisesti. Tarvittaessa ateria pakataan päivittäin nimettynä. Ruokapalvelun henkilöstö tarkistaa ruuan keskuskeittiöllä sekä vielä koululla. Opetushenkilöstö valvoo ruokailua.

Opiskelijan sairauden vaatiman hoidon tai lääkityksen järjestäminen esiopetuksessa ja koulussa

Esiopetuksessa toimitaan lääkehoitosuunnitelman ja huoltajan kanssa laadittujen yksilöllisten lääkehoitosopimusten mukaisesti.
Kouluterveydenhuoltoon ja koululääkäritoimintaan ei kuulu varsinainen sairaudenhoito, paitsi ensiapu koulutapaturmissa ja ensihoito-ohjeet sairastuneille. Koululaisten sairaanhoidolliset asiat hoidetaan pääsääntöisesti terveysasemilla, vanhemmat varaavat tarvittaessa ajan terveysasemalle.

Mikäli opiskelija tarvitsee koulupäivän aikana lääkehoitoa, tulee hänen huoltajansa ottaa ajoissa yhteyttä kouluterveydenhuoltoon. Opiskelijan turvallisen lääkehoidon kannalta on olennaista, että koulun henkilöstö, vanhemmat, erikoissairaanhoito ja kouluterveydenhuolto tekevät yhteistyötä. Lääkehoitoon kouluttamaton henkilö voi antaa lääkärin määräämää, luonnollista tietä annettavaa tai ihon alle pistettävää lääkehoitoa. Tällöin lääkehoidon toteuttaminen perustuu työntekijän suostumukseen, perehdytykseen,

lisäkoulutukseen sekä lääkärin antamaan lupaan**.** Vanhemmat toimittavat koululle selkeät ja yksinkertaiset kirjalliset ohjeet lääkeannoksista ja muut hoito-ohjeet sekä tietoa niiden mahdollisista vaikutuksista hoitoon**.**

4.1.2 Koulukuraattori- ja psykologipalvelut

Koulukuraattori- ja psykologi ovat opiskelijoiden, huoltajien ja opettajien käytettävissä erilaisissa huolitilanteissa. Tavoitteena on tukea opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia. Työntekijät pyrkivät olemaan koululla helposti lasten ja nuorten tavoitettavissa ja mukana koulun normaalissa arjessa.

Kuraattori on sosiaalialan asiantuntija, joten hän auttaa laaja-alaisesti erilaisissa opiskeluun sekä lapsen ja nuoren elämään kuuluvissa asioissa. Kuraattori tarjoaa tukea esimerkiksi perhetilanteeseen, vuorovaikutukseen ja ihmissuhteisiin liittyvissä asioissa.

Psykologi tuo kouluyhteisöön psykologista asiantuntemusta toimien lapsen ja nuoren kehityksen, tunne-elämän vahvistamisen sekä oppimisen asiantuntijana koulussa. Yksilötyössä psykologin tehtävänä on auttaa ja tukea opiskelijoita koulunkäyntiin, oppimiseen, kasvuun ja kehitykseen sekä hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Psykologin työ sisältää mm. psykologisia arvioita ja tutkimuksia, ohjaus- ja tukikäyntejä, neuvontaa sekä tarvittavan tuen järjestämistä yhteistyössä oppilaitoksen, perheiden ja yhteistyötahojen kanssa. Yksilötyö on pääasiallisesti lyhytkestoista ja työn painopiste on kartoittavassa, ennaltaehkäisevässä ja varhaisen vaiheen tuessa.

Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija tai huoltaja on tapaamista pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa tapaamisen tulee järjestyä samana tai seuraavana työpäivänä.

Jos oppilaitoksen työntekijä arvioi, että opiskelija tarvitsee opiskeluhuoltopalveluja, hänen on otettava viipymättä yhteyttä koulu- tai opiskeluterveydenhuollon työntekijään tai opiskeluhuollon psykologiin tai kuraattoriin yhdessä opiskelijan kanssa ja annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot. Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä, niin opiskelijalle on annettava tieto yhteydenotosta.

Opiskelijan huoltajalle on pääsääntöisesti ilmoitettava asiasta, mutta alaikäinenkin voi painavasta syystä kieltää huoltajaa osallistumasta itseään koskevan opiskeluhuoltoasian käsittelyyn sekä antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä tietoja huoltajalleen, jollei se ole selvästi hänen etunsa vastaista. Arvion edun toteutumisesta tekee sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhuollon palveluita (18§).

4.2 Yksittäisen opiskelijan tueksi koottava monialainen asiantuntijaryhmä

Kun opiskelijan tai opiskelijaryhmän tuen tarvetta on syytä selvittää enemmän, kootaan tätä tehtävää varten monialainen asiantuntijaryhmä. Ryhmän kokoaa se henkilö, kenelle se työtehtävänsä perusteella kuuluu. Ryhmän kokoaja on usein esiopetuksen opettaja, luokanohjaaja/-opettaja, joka on muutenkin eniten tekemisissä lapsen ja huoltajien kanssa. Ryhmän voi koota myös oppilaanohjaaja, erityisopettaja, terveydenhoitaja, kuraattori tai psykologi. Kokoaja tekee ehdotuksen lapselle ja tarvittaessa huoltajille

keitä ryhmässä olisi hyvä olla ja he voivat tehdä omia ehdotuksiaan. Asian käsittelyyn tarvitaan opiskelijan suostumus.

Opiskelijan asian käsittelyyn voi osallistua myös opiskelijan läheisiä tai opiskeluhuollon yhteistyötahoja. Tällaisia voivat olla esimerkiksi lastensuojelun sosiaalityöntekijä, perheneuvolan tai nuorten työryhmän työntekijä tai nuoriso-ohjaaja. Tällöin tarvitaan opiskelijan yksilöity kirjallinen suostumus. Jos opiskelijalla ei ole edellytyksiä arvioida asiaa, suostumuksen voi antaa huoltaja.

Esiopetuksessa käytössä on matalan kynnyksen palvelu Yhdessä aika, mikä kokoaa edellä mainituista yhteistyötahoista kulloinkin tarvittavat asiantuntijat yhteistyössä huoltajan kanssa.

4.3 Opiskeluhuoltokertomuksen laatiminen ja säilytys

Kun yksittäisen opiskelijan opiskeluhuollon asiaa käsitellään monialaisessa asiantuntijaryhmässä, asiantuntijaryhmän vastuuhenkilön (esiopetuksen opettaja/luokanopettaja/ryhmänohjaaja tai joskus erityisopettaja) on kirjattava tarpeelliset tiedot opiskeluhuoltokertomukseen. Myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet voivat tehdä tällaisia kirjauksia salassapitovelvoitteiden estämättä. Opiskeluhuoltokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi ja siihen kirjataan yksittäisen opiskelijan:

- nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen tai muutoin vajaavaltaisen opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- asian aihe, tausta ja vireille panija
- tiedot asian käsittelystä opiskeluhuoltoryhmän kokouksessa, kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- suunnitelma toimenpiteistä opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja niiden toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot
- opiskelijaa koskeva välttämätön tieto liittyen opiskeluhuollossa toteutettuihin ja toteutettaviin toimenpiteisiin
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa

Opiskeluhuoltokertomuksen arkistointi tapahtuu yksiköissä rehtorin vastuulla. Arkistointipaikan tulee olla paloturvallinen lukittu tila/arkistokaappi ja vain tietoja työn takia tarvitsevalla tulee olla pääsy ko. asiakirjoihin. Jos sivulliselle annetaan opiskeluhuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä, mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu. Opiskeluhuoltokertomusta päivittävät opettajat, ja ylläpidosta vastaa rehtori ja esiopetuksessa päiväkodin johtaja.

4.4 Tarvittavan opiskeluhuollon järjestäminen kurinpitotoimen tai opiskelijan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Opiskelijalle, joka saa kurinpitorangaistuksen tai jolta evätään opetukseen osallistuminen, tarjotaan mahdollisuutta keskustella opiskeluhuollon työntekijän kanssa. Opiskeluhuoltopalveluiden vastaanottaminen on yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämisen mukaisesti aina opiskelijalle vapaaehtoista. Myös muilta osin sovelletaan yksilökohtaisen opiskeluhuollon aiemmin kuvattuja

käytänteitä: Opettaja huolehtii kurinpito- ja opetuksen epäämisen yhteydessä tiedonkulusta koulun ja kodin välillä sekä tarvittaessa konsultoi opiskeluhuoltoa ja muita tarvittavia tahoja ja / tai kokoaa monialaisen asiantuntijaryhmän. Koulu kuvaa oman käytänteensä siitä, miten kurinpitotoimen tai opiskelijan opetukseen epäämisen yhteydessä toimitaan. Toimintatapa on koululla sovittu ja sitä noudatetaan yhtenäisesti.

5 Yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden ja heidän perheidensä sekä esiopetuksessa ja koulussa työskentelevien ja muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhuolto on kaikkien esiopetuksessa ja kouluyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä. Opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhuoltopalvelujen työntekijöiden sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhuollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhuollossa keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

5.1 Opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhuoltopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman laatimiseen ja yhteisölliseen opiskeluhuollon toteuttamiseen

Opiskeluhuoltosuunnitelmaa on valmisteltu monialaisessa työryhmässä. Opiskeluhuoltosuunnitelma on julkisesti nähtävillä Suonenjoen kaupungin nettisivuilla kasvun ja oppimisen lautakunnan hyväksymisen jälkeen. Opiskelijoilla, huoltajilla ja opetustoimen henkilöstöllä mahdollisuus tutustua suunnitelmaan ja esittää muutos- tai täydennysehdotuksiaan. Opiskeluhuoltosuunnitelmaa päivitetään tarvittaessa, jolloin esille tuodut ehdotukset käsitellään ja otetaan huomioon.

Yhteisöllistä opiskeluhuoltoa suunniteltaessa ja arvioitaessa voidaan opiskelijoiden ja huoltajien mielipidettä kuulla:

- vanhempien edustus on mukana opiskeluhuoltoryhmässä ja opiskelijoiden edustajia pyydetään vierailijoiksi
- pyytämällä oppilas-/opiskelijakunnan hallitusta ja vanhempainneuvostoa käsittelemään jotakin asiaa
- tekemällä kyselyitä opiskelijoille luokissa
- pyytämällä huoltajien kannanottoa Wilman kautta
- keskustelemalla asioista huoltajailloissa
- kuulemalla tukioppilaita ja oppilas-/opiskelijakunnan hallituksen edustajia

Opiskeluhuollon toteuttamisessa oppilas-/opiskelijakunnan hallituksella ja tukioppilailla on tärkeä rooli. He järjestävät monenlaista viihtyisyyttä ja yhteishenkeä lisäävää toimintaa. Lisäksi tukioppilaat pyrkivät omalla toiminnallaan ehkäisemään kiusaamista ja parantamaan luokkien yhteishenkeä.

Vanhempia kutsutaan mukaan oman lapsen ja nuoren asioiden käsittelyyn, hankalien kiusaamistapausten selvittelyyn ja luokkakohtaisiin huoltajailtoihin. Lisäksi huoltajia tarvitaan mukaan ja valvojiksi koulun erilaisiin tapahtumiin ja retkille.

5.2 Koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä

Lukuvuoden alussa henkilökunnan kanssa käydään läpi koulun yhteisöllisen oppilashuollon toimintatavat, kuten poissaoloihin puuttuminen, kiusaamisen puuttumiseen liittyvät toimenpiteet jne. Työn tukena käytetään Koulun ohjauksen käsikirjaa. Opetushenkilöstölle tarjotaan materiaaleja esim. tunne- ja vuorovaikutustaitojen sekä elämänhallinta- ja hyvinvointitaitojen opettamiseen. Opetushenkilöstön osaamistarpeita kartoitetaan ja tarvittaessa ohjataan lisä- ja täydennyskoulutuksiin.

5.3 Opiskeluhuollon moniammatillinen yhteistyö lapsi-/oppilaskohtaisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä

Lapsi- tai oppilaskohtaiseen tukeen siirtyminen tehdään moniammatillisessa yhteistyössä. Tukimuotoja aloitettaessa tulee opettajien tarpeen mukaan tehdä yhteistyötä opiskeluhuoltohenkilöstön kanssa.

Lapsen/nuoren ollessa sairaalaopetuksessa on tärkein yhteyshenkilö oma opettaja, joka pitää yhteyttä sairaalan opettajaan. Hoitoneuvotteluissa voi opettajan ohella olla myös joku opiskeluhuoltohenkilöstöstä. Hoitojakson päättyessä omaan kouluun siirtyminen toteutetaan `saattaen vaihtaen´ - periaatteella yhteistyössä oppilaan, huoltajien, hoidon ja oman koulun kanssa. Portaittainen siirtyminen tukee opiskelijan hoitojaksolla ja opetuksessa saavutettujen taitojen kestävyyttä ja yleistymistä oman koulun ympäristöön.

Suonenjoen kaupunki ei järjestä tällä hetkellä joustavaa perusopetusta.

5.4. Yhteistyö muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

5.4.1 Nuoriso- ja hyvinvointipalvelut

Nuorisotyö on monella tavalla mukana nuorten arjessa ja pyrkii yhteistyössä koulun kanssa löytämään ratkaisuja nuorten tukemiseen. Nuoriso-ohjaajat voivat olla huolen huomaajia ja aloitteentekijöitä opiskeluhuoltoasiassa yhteistyössä nuoren kanssa. Lisäksi he voivat toimia nuoren tukena vapaa-aikaan, kouluun tai kotiasioihin liittyvissä huolissa ja kannustaa nuorta hänelle sopivaan harrastustoimintaan. Nuoriso-ohjaaja voi tulla mukaan asiantuntijaryhmään nuoren tueksi.

Koulutoimessa toimii koulun nuorisotyöntekijä, jonka tehtävänä on järjestää harrastustoimintaa, välituntitoimintaa ja tukea oppilaita koulunkäynnin haasteissa. Koulut tekevät yhteistyötä myös ennaltaehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyöntekijän kanssa.

5.4.2 Esiopetusikäisten ja koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta

Esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta järjestetään molemmissa esiopetuksen toimipaikoissa. Kopolan päiväkodissa järjestetään tarvittaessa myös vuorohoitoa esiopetuksen oppilaille.

Suonenjoella järjestetään molemmilla perusopetuksen kouluilla iltapäivätoimintaa. Toiminta on tarkoitettu 1–2 lk:n oppilaille ja harkinnan varaisesti sitä vanhemmille oppimisen tukea tarvitseville tai muusta syystä iltapäivätoimintaa tarvitseville oppilaille. Toiminta on suunniteltu siten, että lapsella on mahdollisuus liikkumiseen, ulkoiluun, sosiaaliseen vuorovaikutukseen, esteettisiin kokemuksiin, leikkiin ja lepoon. Sisällöissä huomioidaan myös lasten toiveita.

Iltapäivätoiminnassa tarjotaan välipala. Tarkoitus ei ole jatkaa lapsen koulupäivää, vaan tarjota mahdollisuus turvalliseen ja virikkeelliseen vapaa-aikaan ja aikuisen läsnäoloon.

Koulun näkökulmasta iltapäivätoiminta tukee hyvin pienen koululaisen hyvinvointia. Se tukee myös oppimista, sillä iltapäivän aikana on mahdollista tehdä läksyjä ohjatusti. Iltapäivätoiminnan ohjaajat myös pystyvät ohjaamaan lapsen käyttäytymistä vapaammissa ryhmätilanteissa. Tarvittaessa voivat iltapäivätoiminnan ohjaajat sekä koulun ja opiskeluhuollon henkilöstö tehdä tiiviistä yhteistyötä yhdessä vanhempien kanssa lapsen tilanteen selvittämiseksi ja tukemiseksi.

5.4.3 Hyvinvointialueen palvelut

5.4.3.1. Palvelut

Opiskelijahuoltopalvelut ovat osa Pohjois-Savon hyvinvointialueen palveluita.

Muita lasten, nuorten ja perheiden palveluita ovat:

1) **Perhekeskuksen neuvonta ja ohjaus**

Neuvonnan ja ohjauksen puhelinpalvelu palvelee alueen lapsiperheitä mieltä askarruttavissa kysymyksissä. Kerromme järjestöjen, seurakuntien, kuntien, yksityisten palveluntuottajien sekä hyvinvointialueen tarjoamista palveluista. Voit soittaa myös silloin, kun perheesi tai lapsesi tilanne tarvitsee sosiaalihuollon ammattilaisen tukea perheen tilanteen arvioimiseksi.

Tuen tarve voi liittyä esimerkiksi vanhemman tai lapsen arjesta selviytymisen haasteisiin päihteisiin tai mielenterveyteen liittyviin huoliin lapsen kehitystä vahingoittavaan käytökseen perheen vaikeisiin vuorovaikutusongelmiin tai kasvatuksellisiin haasteisiin.

Numerossa palvelee myös lapsiperheiden konsultaatio, joka on tarkoitettu kaikille lapsiperheiden kanssa työskenteleville ammattilaisille.

2) Lasten ja nuorten avokuntoutuspalvelut

Lasten ja nuorten fysioterapian palvelut

Lasten ja nuorten fysioterapian tavoitteena on tukea lapsen ja nuoren arjen toimintakykyä, liikkumista ja hyvinvointia sekä edistää motorista kehitystä.

Fysioterapiaan kuuluu olennaisena osana lapsen ja nuoren sekä hänen huoltajiensa ja lähipiirinsä ohjaus ja neuvonta. Fysioterapeutti arvioi motorisia taitoja ja liikkumista, tekee ryhti- ja kehon hallinnan arviointeja sekä ohjaa tuki- ja liikuntaelimistön vaivojen ja kiputilojen hoidossa. Lisäksi fysioterapeutti arvioi apuvälineiden tarvetta ja tarvittaessa osallistuu sovitukseen sekä ohjaa apuvälineiden käytössä.

Fysioterapiaa voidaan toteuttaa yksilökäynteinä vastaanotolla, lapsen tai nuoren arkiympäristössä, ryhmämuotoisena tai etäpalveluna.

Lasten ja nuorten puheterapian palvelut

Puheterapia on lääkinnällistä kuntoutusta, jolla pyritään tukemaan henkilön toimintakykyä vuorovaikutuksen, kommunikaation, puheen, kielen, äänen ja syömisen toiminnoissa.

Puheterapiapalvelut muodostuvat arvioinnista, ohjauksesta ja/tai terapiajaksoista. Puheterapia toteutetaan arvion perusteella tehdyn suunnitelman mukaan yhteistyössä asiakkaan sekä tarvittaessa hänen lähiympäristönsä kanssa. Puheterapiassa harjoiteltavien taitojen vahvistaminen arjessa on oleellinen osa puheterapeuttista kuntoutumista. Puheterapeutti tekee tarvittaessa yhteistyötä muiden ammattiryhmien kanssa ja voi ohjata kuntoutujan myös muihin kuntoutumista edistäviin tai toimintakykyä ylläpitäviin palveluihin.

Yksilöllisen suunnitelman mukaan puheterapia voi toteutua vastaanotolla, asiakkaan arkiympäristössä, ryhmäkuntoutuksena tai etäkuntoutuksena. Toteutustavoissa on vaihtelua alueellisesti. Erityishuollon asiakkaiden kuntoutussuunnitelmiin tarvittavat puheterapia-arviot sekä varhaisvaiheiden ohjauksselliset käynnit tuotetaan perhekeskuspalveluista.

Lasten ja nuorten ravitsemusterapian palvelut

Lapsi tai nuori voi tarvita ravitsemusterapiaa kasvun ja kehityksen turvaamiseksi sekä monipuolisten ja iänmukaisten ruokatottumusten kehittymisen tueksi. Varhainen puuttuminen syömisen pulmiin ehkäisee vakavampien syömiseen liittyvien ongelmien kehittymistä. Ravitsemusterapiaa tarvitaan myös sairauksien hoitoon. Tavoitteena on turvata lapsen energian ja ravintoaineiden saanti, toimintakyky sekä edistää terveyttä.

Ravitsemusterapiaa annetaan yksilövastaanotoilla sekä etävastaanotoilla puhelimitse tai videoyhteydellä. Tarvittaessa järjestetään myös lapsen tai nuoren ja hänen perheensä kanssa moniammatillisia tapaamisia, joissa voi olla mukana esimerkiksi muita lapsen hoidossa mukana olevia tahoja sekä varhaiskasvatuksen, koulun ja ruokapalveluiden edustajia.

Lasten toimintaterapian palvelut

Toimintaterapia on lääkinnällistä kuntoutusta. Toimintaterapian tarkoituksena on edistää ja ylläpitää toimintakykyä sekä mahdollistaa osallistuminen arkitoimintoihin ja merkityksellisiin asioihin.

Lasten toimintaterapiassa otetaan huomioon tekijät, jotka vaikuttavat arjessa toimimiseen sekä tuetaan lapsen kehitystä päivittäisten toimien, leikin ja kouluvalmiuksien edistämiseksi. Toimintaterapeutti tekee yhteistyötä lapsen verkostojen kanssa (koti, neuvola, päiväkoti, kouluterveydenhuolto, koulu) ja ohjaa perhettä, päiväkodin ja koulun henkilökuntaa sekä muita tahoja lapsen ympäristöissä.

3) Lapsiperheiden sosiaalityö ja tuki perheiden arkeen

Perhesosiaalityö ja sosiaaliohjaus

Lapsiperheiden sosiaalityö on perheen tukena silloin, kun elämäntilanteenne on kuormittava, perhe toivoo muutosta elämäntilanteeseensa tai kun tuntuu, että monenlaiset haasteet ovat kasautuneet eikä ole varmuutta siitä, miten päästä tilanteessa eteenpäin.

Lapsiperheiden sosiaalityössä autetaan perhettä sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen keinoin. Lapsiperheiden sosiaalityössä työntekijät etsivät yhdessä perheen kanssa heidän elämäntilanteeseensa sopivia vaihtoehtoja, kannustavat muutoksessa sekä toimivat tarpeen mukaan yhteistyössä muun palveluverkoston ja läheisverkoston kanssa.

Lapsiperheiden sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat toimivat yhteistyössä erilaisten verkostojen kanssa, esimerkiksi päiväkodit, koulu, neuvolat ja eri järjestöt. Perheen kanssa tehdään yhteinen palvelutarpeen arvio ja mietitään, millaiset palvelut voisivat tukea perhettä heidän tilanteessaan. Tällaisia palveluja voivat olla esim. tukiperhe, perhetyö, tukihenkilötoiminta lapselle tai nuorelle, kotipalvelu tai kasvatus- ja perheneuvonta. Tuen tarve voi liittyä esimerkiksi arjenhallintaan, vanhempien jaksamiseen, lapsen ja vanhemman väliseen vuorovaikutukseen tai kasvatuksellisiin haasteisiin.

Lapsiperheiden kotipalvelu ja varhaisen tuen perhetyö

Lapsiperheiden kotipalvelu on sosiaalihuoltolain mukaista ennaltaehkäisevää ja tavoitteellista tukea lapsiperheille. Lapsiperheiden kotipalvelulla tuetaan vanhemmuutta, autetaan perheiden arjessa selviytymistä sekä vahvistetaan perheen omia voimavaroja silloin, kun vanhempien toimintakyky on alentunut.

Lapsiperheiden kotipalvelu sisältää ohjausta ja neuvontaa arjen hallintaan liittyvissä asioissa. Lapsiperheiden kotipalvelu voi sisältää konkreettista apua päivittäisissä kodinhoidollisissa töissä ja lasten hoitamisessa. Lapsiperheiden kotipalvelu voi myös ohjata perhettä heitä tukeviin palveluihin. Työskentelyn tavoitteena on, että perheen oma elämänhallinta ja voimavarat vahvistuisivat.

Lapsiperheiden kotipalvelua myönnämme tilapäisenä ja säännöllisenä kotipalveluna. Tilapäinen kotipalvelu on lyhytkestoisiin tilapäistarpeisiin tarkoitettua perheiden arjessa selviytymisen tukemista ja sitä voidaan myöntää maksimissaan kolme kuukautta. Tavoitteena on, että suurinta osaa perheistä autetaan tilapäisen kotipalvelun avulla. Säännöllinen kotipalvelu on tarkoitettu pitkittyneisiin ja välttämättömiin, kuitenkin aina määräaikaisiin, tuen tarpeisiin.

Perhetyö ja tehostettu perhetyö

Perhetyö on luonteeltaan suunnitelmallista, muutokseen tähtäävää ja tavoitteellista työskentelyä. Yleisenä tavoitteena on poistaa lapsen kasvua ja kehitystä uhkaavia ja vaarantavia olosuhteita sekä tekijöitä vahvistamalla perheen vuorovaikutussuhteiden toimivuutta ja vanhemmuutta. Perhetyötä tehdään pääsääntöisesti perheiden kotona yhteistyössä perheenjäsenten kanssa. Tapaamiset ovat etukäteen suunniteltuja ja perheen kanssa yhdessä sovittuja. Työskentely on luottamuksellista ja sen kesto määräytyy perheen tarpeiden mukaan.

Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä myöntää sosiaalihuoltolain mukaista perhetyötä sellaisille perheille, joissa esiintyy tarvetta tukea ja turvata lapsen terveyttä ja kehitystä sekä tukea vanhempia heidän kasvatustehtävässään. Perhetyön tarkoituksena on tukea perheen itsenäisen selviytymisen edellytyksiä erilaisissa elämäntilanteissa ja myös ennaltaehkäistä tuen tarpeiden ja ongelmatilanteiden suurenemista. Työskentelyn lähtökohtana on lapsen suojelu ja perheen tuen tarvetta aiheuttaviin tekijöihin vaikuttaminen. Työskentelyssä erityistä huomioita kiinnitetään lapsen tarpeisiin, etuun ja oikeuksiin sekä niiden näkyväksi tekemiseen.

Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä myöntää lastensuojelulain mukaista tehostettua perhetyötä sellaisille perheille, joissa on lapsen hyvinvoinnin kannalta vakavia riskejä ja tarve turvata lapsen etua. Palvelua annetaan tilanteisiin, joissa esiintyy tarvetta suojella lasta hänen terveyttään tai kehitystään vaarantavilta tekijöiltä sekä tukea lapsen myönteistä kehitystä ja lapsen vanhempia heidän kasvatustehtävässään. Tehostetun perhetyön tarkoituksena on vahvistaa ja korjata perheen itsenäisen selviytymisen edellytyksiä erilaisissa haastavissa elämäntilanteissa. Työskentelyn lähtökohtana on lapsen suojelun ja perheen tuen tarvetta aiheuttaviin tekijöihin vaikuttaminen.

Tehostetulla perhetyöllä pyritään myös ehkäisemään raskaampien palveluiden tarvetta, kuten esimerkiksi lapsen kodin ulkopuolelle sijoittaminen tai laitosperhekuntoutus. Tehostettua perhetyötä voidaan myöntää myös niissä tilanteissa, joissa on tarve tukea kodin ulkopuolelle sijoitettua lasta ja tämän perhettä lapsen kotiutumisen yhteydessä.

4) Lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalvelut, LANU

Lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut ovat maksuttomia perusterveydenhuollon palveluita. Ne on tarkoitettu lapsille, nuorille ja heidän perheilleen, kun mielenterveyteen tai päihteisiin liittyvät oireet ovat jatkuneet pidempään ja ovat lieviä tai keskivaikeita.

Palveluihin ohjataan silloin, kun esimerkiksi koulun tai opiskeluhuollon, kasvatus- ja perheneuvonnan tai terveyskeskuksen tukitoimet eivät ole riittäviä.

5) Perheneuvola

Perheneuvola tarjoaa sosiaalihuoltolain mukaista kasvatus- ja perheneuvonnan palvelua 0–17-vuotiaiden lasten perheille sekä perheasioiden sovittelua lasten vanhemmille.

Kasvatus- ja perheneuvonta

Kasvatus- ja perheneuvontaa annetaan lasta odottaville vanhemmille sekä perheille, joissa on alle 18-vuotiaita lapsia. Kasvatus- ja perheneuvontaan sisältyy lasten kasvuun ja kehitykseen, perhe-elämään, ihmissuhteisiin ja sosiaalisiin taitoihin liittyvää arviointia, ohjausta, asiantuntijaneuvontaa ja muuta tukea.

Kasvatus- ja perheneuvonnassa työskentelee sosiaalityöntekijöitä ja psykologeja, ja lisäksi on mahdollista saada tarvittaessa lääkärin konsultaatiota. Yhteistyötä tehdään varhaiskasvatuksen, koulun sekä terveys- ja sosiaalipalvelujen kanssa.

6) Perheoikeudelliset palvelut

Perheoikeudellisiin palveluihin kuuluvat adoptioneuvonta, lapsen elatusavun vahvistaminen, lapsen huollosta ja tapaamisoikeuksista sopiminen, tuetut ja valvotut tapaamisen sekä valvotut vaihdot ja vanhemmuuden selvittäminen.

5.4.3.2. Yhteistyön muodot

- Perhepalveluiden sosiaalityö osallistuu Yhtenäiskoulun yhteisölliseen opiskelijahuoltoryhmään säännöllisesti ja muiden koulujen ryhmiin tarpeen mukaan
- Perheiden palveluita esitellään huoltajailloissa
- Perhekeskuspalveluiden työntekijöitä voidaan konsultoida ja heitä voidaan kutsua monialaisiin (yksilökohtaisiin) oppilashuoltotapaamisiin
- Opettaja ja opiskeluhuoltopalvelut voivat osallistua monialaiseen perheen palvelutarpeen arviointiin
- Lapsia ja perheitä ohjataan pääasiassa opiskelijahuollon kautta perhekeskuspalveluiden piiriin
- Sijoitettujen lasten osalta opettaja ja tarvittaessa erityisopettaja tekee tiivistä yhteistyötä sijaishuoltopaikan ja lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa
- Huolitilanteessa tehdään tarvittaessa
    - Yhteydenotto sosiaalihuoltoon lapsen / perheen sosiaalihuollon tuen tarpeen arvioimiseksi. Tämä tehdään yhteistyössä perheen kanssa.
    - Yhteydenotto (pshyvinvointialue.fi)
    - Lastensuojeluilmoitus, kun on huoli lapsen hyvinvoinnista ja huolenpidosta esimerkiksi seuraavissa tilanteissa:
        - Lapseen kohdistuva pahoinpitely tai sen epäily.
        - Lapsen hoidon laiminlyönti.
        - Perheväkivalta.
        - Lapsen tai vanhemman päihteiden käyttö.
        - Lapsen rikollisuus.
        - Lapsen käyttäytyminen on muuten tavanomaisesta poikkeavaa, esimerkiksi hyvin vetäytyvää, apaattista tai yliaggressiivista.

    Lastensuojeluilmoituksen voit tehdä tarvittaessa ilman lapsen tai perheen suostumusta, mutta mikäli mahdollista, pyri keskustelemaan sen tekemisestä lapsen tai huoltajien kanssa.

    Lastensuojeluilmoitus LSL 25 § (pshyvinvointialue.fi)

Molemmat lomakkeet lähetetään salatulla sähköpostilla osoitteeseen lastensuojelu.lantinen@pshyvinvointialue.fi

tai toimitetaan kirjeenä osoitteeseen Pohjois-Savon hyvinvointialue/Läntinen perhekeskus Keskuskatu 3, 77600 Suonenjoki.

5.4.4 Poliisi

Poliisia voidaan konsultoida ja tarvittaessa pyytää mukaan opiskelijapalaveriin. Joissain tapauksissa Poliisin Ankkuriryhmä voi jalkautua koululle. Poliisia toivotaan mukaan asiantuntijajäseneksi opiskeluhuoltoryhmään vuosittain ja mahdollisuuksien mukaan koulun vanhempainiltoihin. Koulun pyytäessä poliisi on mukana vakavien väkivalta- tai kiusaamistilanteiden selvittelyssä.

5.4.5 Kolmas sektori

Kolmannen sektorin toimijat voivat toimia lasten- ja nuorten hyvinvointia tukevien toimintojen järjestäjinä. Yhdistykset, järjestöt ja seurat järjestävät erilaisia harrastusmahdollisuuksia sekä matalan kynnyksen toimintaa lapsille ja nuorille. Mieli ry järjestää Suonenjoella Koululaisten Kohtaamon toimintaa 3–6 -luokkalaisille kolmena arkipäivänä viikossa lukuvuoden aikana. Suonenjoen seurakunta järjestää alakouluikäisille suunnattua kerho- ja leiritoimintaa sekä nuorten toimintaa.

Harrastamisen Suomen mallin tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä. Suonenjoen yhtenäiskoululla ja Iisveden koululla järjestetään Harrastamisen Suomen Mallin kerhotoimintaa.

5.5 Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen

Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan tieto käytettävissä olevasta opiskeluhuollosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhuollon palveluja. Opiskelijan ja huoltajan osallisuus opiskeluhuollossa, suunnitelmallinen yhteistyö ja opiskeluhuollosta tiedottaminen lisää opiskeluhuollon tuntemusta ja edesauttaa palveluihin hakeutumista.

Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on tärkeä työmenetelmä opiskeluhuollossa. Koulu tiedottaa vuosittain koulun henkilöstölle, huoltajille ja opiskelijoille monipuolisesti opiskeluhuoltotyön pääperiaatteista, yleisimmistä käytännöistä, opiskeluhuoltopalveluihin hakeutumisen ja ohjaamisen periaatteista sekä käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluiden henkilöistä. Tiedotuskanavat ovat ensisijaisesti sähköiset välineet (Wilma, koulujen verkkosivut ja hyvinvointialueen opiskeluhuollon verkkosivut) sekä kirjalliset ilmoitukset ja tiedotteet koulun tilojen ilmoitustauluilla. Huoltajailloissa tiedotetaan vanhempia opiskeluhuollon palveluista ja prosesseista. Luokanopettajat tai ryhmänohjaajat huolehtivat luokkakohtaisesta tiedottamisesta.

6 Suunnitelmat opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus. Turvallisuuden varmistaminen edellyttää opetuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista koulujen kanssa. Opetuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä.

Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja koulun henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Oppimisympäristön turvallisuuden edistäminen on osa kouluyhteisön toimintakulttuuria. Se tulee ottaa huomioon koulun kaikessa toiminnassa.

Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy sekä siihen puuttuminen kuuluu kaikille kouluyhteisössä toimiville. Väkivalta, kiusaaminen tai häirintä on suoraa tai epäsuoraa sanallista tai fyysistä voimankäyttöä tai sosiaalista manipulointia, joka loukkaa ihmisen fyysistä, psyykkistä tai sosiaalista itsemääräämisoikeutta.

Perusvastuu kasvatuksesta on huoltajilla, mutta koulun vastuulla on se, mitä lasten kesken koulussa tapahtuu. Koulun vastuulla on huolehtia siitä, ettei kukaan joudu toistuvan kiusaamisen tai häirinnän kohteeksi koulussa. Väkivaltaa ei koulussa hyväksytä missään muodossa ja lapsia ohjataan ratkaisemaan ristiriitatilanteita väkivallattomin keinoin.

6.1. Oppilaisen suojaaminen kiusaamiselta ja häirinnältä

6.1.1. Mitä kiusaamisella tarkoitetaan?

Kiusaamisella tarkoitetaan tahallista ja toistuvaa samaan henkilöön tai ryhmään kohdistuvaa sanallista tai fyysistä kielteistä toimintaa. Kiusaaminen voi myös olla epäsuoraa tai elekielellä tapahtuvaa. Kiusaamiselle on ominaista kiusaajan ja kiusatun välinen voimasuhteiden epätasapaino. Tavallista on myös, että kiusaaminen tapahtuu ryhmässä. Kiusaamisen lisäksi kouluyhteisössä voi esiintyä myös muuta aggressiivista tai väkivaltaista käyttäytymistä. Riidat ja erimielisyydet eroavat kiusaamisesta siinä, että ne ovat usein hetkellisiä eikä niiden kohteeksi joudu jatkuvasti yksi ja sama oppilas. Aina, kun oppilas kokee tulevansa kiusatuksi, koulun aikuisten tehtävänä on selvittää tilanteet niin, ettei kenenkään tarvitse tuntea oloaan turvattomaksi koulussa.

6.1.2. Kiusaamisen ennaltaehkäisy

Kouluissa korostetaan kiusaamisen ennaltaehkäisyä. Ennaltaehkäisyn toimintatapoja ovat mm.

- yhteisesti sovitut säännöt, jotka kaikkien tiedossa
- toimintamallit kerrotaan henkilökunnalle lukuvuoden alussa
- tieto siitä, että kiusaamiseen puututaan välittömästi
- tuetaan opiskelijoiden vahvuuksia
- vahvistetaan opiskelijoiden itsetuntemusta
- harjoitellaan ongelmatilanteiden ratkaisemista
- koko henkilökunta kasvattaa -periaate

- säännöllinen yhteydenpito koulun ja kodin välillä
- luokka- ja kouluhenkeä vahvistava toiminta (esim. oppilas-/opiskelijakunta, tuki- ja kummioppilastoiminta)
- tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen
- valvonta välitunneilla ja vapaissa tilanteissa
- versotoiminta
- huoltajaillat
- eri luokka-asteilla pidetään lukuvuoden aikana kiusaamisen vastaisia oppitunteja

6.1.3 Kiusaamiseen puuttuminen

Kouluihin luodaan turvallinen ilmapiiri, jossa opiskelijat, vanhemmat ja koulun henkilökunta voivat kertoa kokemistaan tai havaitsemistaan kiusaamistilanteista. Kiusaaminen otetaan vakavasti ja siihen puututaan asiantuntevasti. Jokaisen koulussa työskentelevä aikuinen on velvollinen puuttumaan kiusaamiseen. Koulujen kiusaamisenvastaisesta toimintamallista tiedotetaan opiskelijoita, vanhempia ja henkilökuntaa.

Ilmoitusvelvollisuudet kiusaamistapauksissa

- koulussa tai koulumatkalla tapahtunut kiusaaminen (ml. väkivalta ja häirintä) kiusaamiseen syyllistyneen / kohteena olevan opiskelijan osalta huoltajalle (koskee vain opettajaa ja rehtoria, perusopetuksessa)
- lastensuojelun tarve
- seksuaalirikosepäilyssä tiedoksi saanut ilmoittaa poliisille
- epäselvissä tapauksissa voi konsultoida esim. Ankkuri-ryhmää, lastensuojelun palveluohjaajaa
- hätätapauksissa soitetaan 112-numeroon

Ilmoitusvelvollisuus poliisille

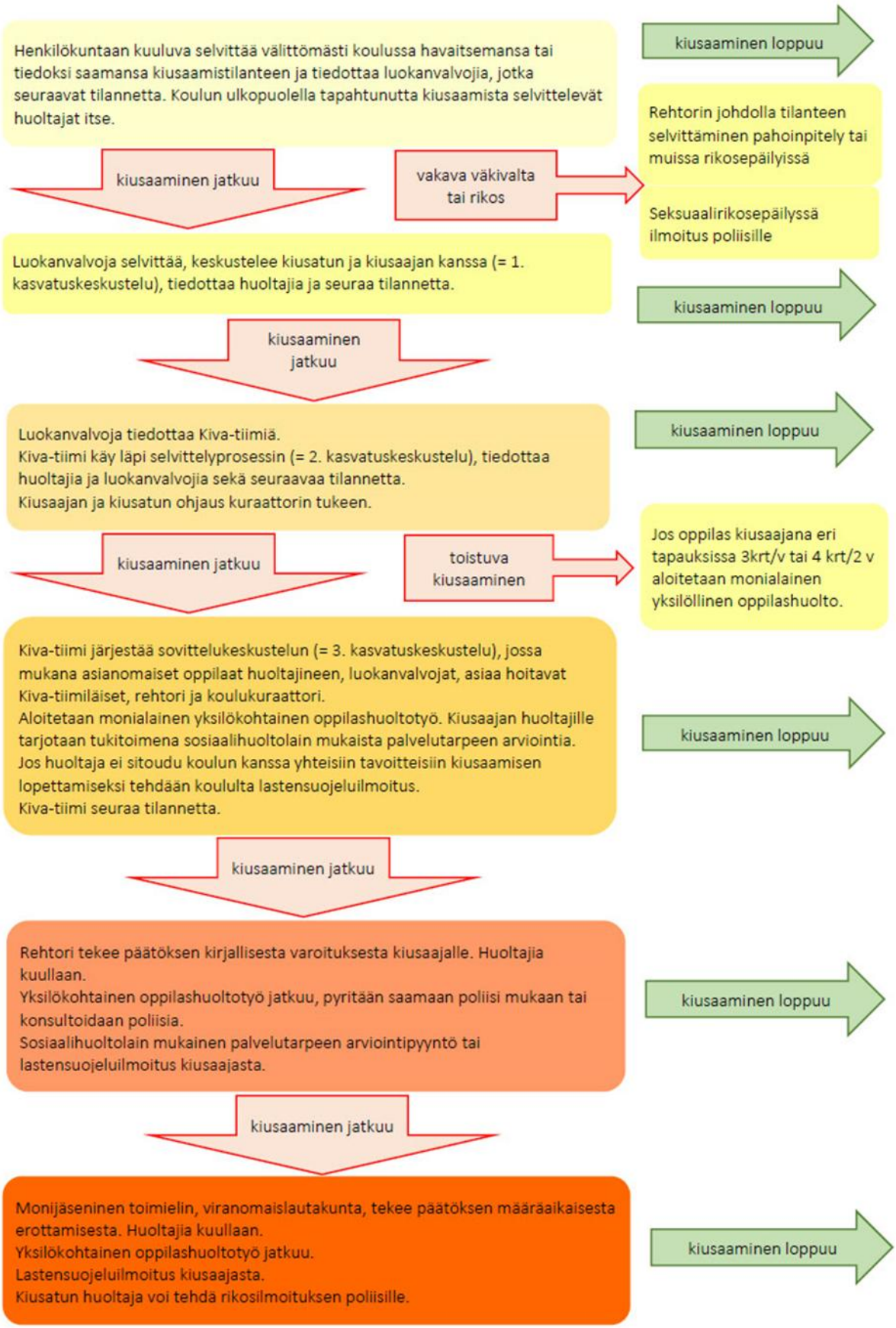
Opetustoimessa työskentelevillä on velvollisuus tehdä ilmoitus poliisille, kun heillä on tehtävässään tietoon tulleiden seikkojen perusteella syytä epäillä, että lapseen on kohdistettu

1. rikoslaissa (20 luku) seksuaalirikoksena rangaistavaksi säädetty teko tai
2. henkeen tai terveyteen kohdistunut rikos, jos sen enimmäisrangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta (rikoslaki 21 luku) esim. pahoinpitely

Näistä tulee tehdä myös lastensuojeluilmoitus.

Epäillyistä oppilaisiin kohdistuneista rikoksista tehdään ilmoitus **salatulla sähköpostilla osoitteeseen lapsitutkinta.kuopio.ita-suomi@poliisi.fi.**

Jos koululla tarvitaan konsultointia opiskelijoihin kohdistuvissa rikoksissa, niin sitä saa numerosta 0295 456557

Henkilökuntaan kuuluva selvittää välittömästi koulussa havaitsemansa tai tiedoksi saamansa kiusaamistilanteen ja tiedottaa luokanvalvojia, jotka seuraavat tilannetta. Koulun ulkopuolella tapahtunutta kiusaamista selvittelevät huoltajat itse.
kiusaaminen loppuu
kiusaaminen jatkuu
vakava väkivalta tai rikos
Rehtorin johdolla tilanteen selvittäminen pahoinpitely tai muissa rikosepäilyissä
Seksuaalirikosepäilyssä ilmoitus poliisille
Luokanvalvoja selvittää, keskustelee kiusatun ja kiusaajan kanssa (= 1. kasvatuskeskustelu), tiedottaa huoltajia ja seuraa tilannetta.
kiusaaminen loppuu
kiusaaminen jatkuu
Luokanvalvoja tiedottaa Kiva-tiimiä.
Kiva-tiimi käy läpi selvittelyprosessin (= 2. kasvatuskeskustelu), tiedottaa huoltajia ja luokanvalvojia sekä seuraavaa tilannetta.
Kiusaajan ja kiusatun ohjaus kuraattorin tukeen.
kiusaaminen loppuu
kiusaaminen jatkuu
toistuva kiusaaminen
Jos oppilas kiusaajana eri tapauksissa 3krt/v tai 4 krt/2 v aloitetaan monialainen yksilöllinen oppilashuolto.
Kiva-tiimi järjestää sovittelukeskustelun (= 3. kasvatuskeskustelu), jossa mukana asianomaiset oppilaat huoltajineen, luokanvalvojat, asiaa hoitavat Kiva-tiimiläiset, rehtori ja koulukuraattori.
Aloitetaan monialainen yksilökohtainen oppilashuoltotyö. Kiusaajan huoltajille tarjotaan tukitoimena sosiaalihuoltolain mukaista palvelutarpeen arviointia.
Jos huoltaja ei sitoudu koulun kanssa yhteisiin tavoitteisiin kiusaamisen lopettamiseksi tehdään koululta lastensuojeluilmoitus.
Kiva-tiimi seuraa tilannetta.
kiusaaminen loppuu
kiusaaminen jatkuu
Rehtori tekee päätöksen kirjallisesta varoituksesta kiusaajalle. Huoltajia kuullaan.
Yksilökohtainen oppilashuoltotyö jatkuu, pyritään saamaan poliisi mukaan tai konsultoidaan poliisia.
Sosiaalihuoltolain mukainen palvelutarpeen arviointipyyntö tai lastensuojeluilmoitus kiusaajasta.
kiusaaminen loppuu
kiusaaminen jatkuu
Monijäseninen toimielin, viranomaislautakunta, tekee päätöksen määräaikaisesta erottamisesta. Huoltajia kuullaan.
Yksilökohtainen oppilashuoltotyö jatkuu.
Lastensuojeluilmoitus kiusaajasta.
Kiusatun huoltaja voi tehdä rikosilmoituksen poliisille.
kiusaaminen loppuu

6.2 Väkivaltaan ja häirintään liittyvä puuttuminen ja seuranta

Väkivaltaan ja seksuaaliseen häirintään puuttumisessa on oleellista toisia kunnioittamaan ohjaava kasvatus, turvallisena aikuisena oleminen nuorelle ja seksuaalista häirintää tai väkivaltaa epäiltäessä suora puheeksi ottaminen ja oikea-aikainen auttaminen. Koululla toimivat aikuiset tuntevat keskeisimmät periaatteet väkivaltaan ja häirintään puuttumisen ohjeista. OPH on julkaissut materiaalia väkivallan ja häirinnän määrittelystä sekä tunnistamisen ja puuttumisen keinoista: https://www.oph.fi/fi/ei-kaikelle-vakivallalle.

Väkivaltaan tai väkivaltaepäilyihin puuttumisessa keskeistä on:

- sen selvittäminen, mitä on tapahtunut ja keiden välillä, ja ketkä ovat osallisia tilanteeseen ja ketkä sivustaseuraajia
- uhrin ja väkivaltaisesti käyttäytyneen tekijän huoltajille ilmoittaminen välittömästi tilanteen tai väkivaltaepäilyn tultua ilmi
- turvallisuuden varmistaminen kasvu- tai opiskeluympäristössä
- yhteisen keskustelun järjestäminen uhrin, ja alle 18-vuotiaan uhrin kohdalla hänen huoltajiensa kanssa, sekä tekijän, alle 18-vuotiaan tekijän kohdalla hänen huoltajiensa kanssa
- uhrin ja väkivaltaisesti käyttäytyneen tekijän, ja alle 18-vuotiaiden kohdalla heidän huoltajiensa ohjaaminen opiskeluhuoltopalveluihin ja varhaiskasvatuksessa neuvolapalveluihin
- kurinpitokeinojen ja -toimien, sekä turvaamistoimien käyttö
- väkivallasta tai väkivaltaepäilystä poliisille ilmoittaminen ja rikosilmoituksen tekeminen
- alle 18-vuotiasta koskien lastensuojeluun ilmoittaminen
- tilanteen seurannasta sopiminen.
  Väkivallan tunnistaminen ja puuttumisen keinot | Opetushallitus (oph.fi)
  Häirinnän tunnistaminen ja puuttumisen keinot | Opetushallitus (oph.fi)

Toimintamalli:

1. Lievät tilanteet (esim. pienet tönimiset, uhittelut)
   - selvitys tilanteessa mukana olleen aikuisen johdolla
   - opiskelijan oman opettajan informointi
   - seuraamukset: puhuttelu, kotiin informointi
   - seurataan, ettei tilanne jatku

2. Edellistä vakavammat tilanteet (esim. huitominen, töniminen, lyömis- tai potkimisyritys, vakavammat uhkailut, aineellisten vahinkojen aiheuttaminen)
   - selvitys tilanteessa mukana olleen aikuisen johdolla, tarvittaessa mukana toinen opettaja/rehtori
   - opiskelijan oman opettajan informointi
   - seuraamukset: puhuttelu, kotiin informointi, Wilma-merkintä, kasvatuskeskustelu tai tilanteen toistuessa jälki-istunto
   - seurataan, ettei tilanne jatku ja kasvatuskeskusteluissa sovitut tavoitteet ovat toteutuneet

3. Vakavat väkivaltatilanteet, lainvastaiset teot (esim. pahoinpitely, henkilövahingot, vahingoittamismielessä uhkaaminen, varkaus, kunnianloukkaus, viestintäsalaisuuden loukkaus)
   - selvitys tilanteessa mukana olleen aikuisen kanssa, selvittelyssä mukana rehtori

- kotiin informointi ja tarvittaessa huoltaja kutsutaan paikalle
- koulun kurinpidolliset keinot käyttöön (opetukseen osallistumisen epääminen, kirjallinen varoitus, määräaikainen erottaminen)
- tarvittaessa yhteys lastensuojeluun ja poliisiin
- hätätapauksissa yhteys 112-numeroon
- jälkihoito: seuranta ja oppilashuollon tuki

Aiheeseen liittyvää materiaalia:

- Rakentavaa vuorovaikutusta - demokraattisen osallisuuden vahvistaminen, vihapuheen ja väkivaltaisen radikalismin ennaltaehkäisy: Rakentavaa vuorovaikutusta | Opetushallitus (oph.fi)
- Opas seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi kouluissa ja oppilaitoksissa: Seksuaalisen häirinnän vastainen työ | Opetushallitus (oph.fi)
- FGM puheeksiotto: Lastensuojelun käsikirja - THL

6.3 Syrjintään liittyvä puuttuminen ja seuranta

Yhdenvertaisuus on Suomessa perusoikeus. Syrjintää on se, että ihmistä kohdellaan huonommin kuin toista henkilökohtaisen ominaisuuden ja laissa säädetyn syrjintäperusteen takia. Opettajan ja rehtorin tulee viiveettä ilmoittaa tietoonsa tulleesta syrjinnästä niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle. Tarpeen vaatiessa opetushenkilöstö, muu henkilöstö tai rehtori tekee ilmoituksen syrjinnästä muille viranomaisille. Syrjinnästä, joka koskee opiskelijan vapaa-aikaa tai kotioloja, on velvollisuus ilmoittaa poliisille ja myös lastensuojeluun, jos se täyttää rikoksen tunnusmerkit. Ilmoitus on tehtävä salassapitosäännösten estämättä.

Opiskelijoiden välisessä syrjinnässä pyritään etsimään ratkaisuja keskustellen opiskelijoiden ja tarvittaessa huoltajien kanssa. Tärkeää on varhainen puuttuminen ja yhteistyö huoltajien kanssa. Syrjinnän tultua ilmi, varmistetaan yhteisön turvallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo esimerkiksi arkikäytäntöjä muuttamalla.

Syrjinnän estämiseen tarvitaan opetusjärjestelyjen ja pedagogisten ratkaisujen lisäksi usein myös muiden ammattilaisten apua. Syrjintätilanteissa opiskelija ohjataan opiskelijan tai huoltajan suostumuksella opiskeluhuoltopalveluihin, ja aina tarvittaessa muihin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin. Syrjintä voidaan estää varhaisella ja moniammatillisella yhteistyöllä, jossa myös huoltajat ovat mukana. Opetuksen järjestäjällä on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta opiskelijan opetuksen järjestämiseksi välttämättömät tiedot sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaiselta, palvelujen tuottajalta sekä terveydenhuollon ammattihenkilöltä.

Rehtori vastaa työpäivän turvallisuudesta, yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta yhdessä opettajien ja muun henkilöstön kanssa. Rehtori ja koulutuksen järjestäjä vastaavat oppimisyhteisössä tai -ympäristössä suunnitelmallisesta syrjinnän ehkäisystä, syrjintätilanteisiin puuttumisesta ja niiden seurannasta sekä oppilaiden suojaamisesta syrjinnältä. Rehtori huolehtii opiskelijoiden ja huoltajien kanssa tehtävästä yhteistyöstä sekä heidän kuulemisestaan koskien paikallisia turvallisuuden ja hyvinvoinnin sekä yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toimintamalleja.

Opetushallituksen julkaisemalla #Eikaikelleväkivallalle -sivustolla on tulostettavissa rehtorin huoneentaulu kiusaamiseen, häirintään, väkivaltaan ja syrjintään puuttumisen mallista: Ohjeet esi- ja perusopetuksen rehtorille: Kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan puuttuminen ja tapausten seuranta (oph.fi)

6.4 Suunnitelma kriisi- uhka- ja vaaratilanteiden varalle

Suonenjoen jokaisessa koulussa on sovittu toimintatavoista äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Kriisisuunnitelma päivitetään vuosittain syyslukukauden alussa yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset kuten pelastussuunnitelma.

Kriisisuunnitelmassa kuvataan:

- kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa
- johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa
- sisäisen ja ulkoisen sekä koulun ja opetuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- toimintavalmiuksien harjoittelu sekä
- suunnitelman arviointi ja päivittäminen.